
LEDEN, COLLECTIE EN UITLENINGEN

Publicatie/Dossier vervolgpagina

Hoeveel burgers zijn lid van de openbare bibliotheek? Door hoeveel burgers worden de openbare bibliotheken jaarlijks bezocht? Hoe groot is de totale fysieke collectie waarvan bibliotheekleden gebruik kunnen maken? En hoeveel jeugdboeken, boeken voor volwassenen en audiovisuele materialen lenen zij jaarlijks? Hier vind je de belangrijkste uitkomsten van de Gegevenslevering Wsob over leden, collectie en uitleningen terug.

3,6 miljoen bibliotheekleden in 2019

Hoeveel burgers zijn lid van de openbare bibliotheek? Door hoeveel burgers worden de openbare bibliotheken jaarlijks bezocht? Hoe groot is de totale fysieke collectie waarvan bibliotheekleden gebruik kunnen maken? En hoeveel jeugdboeken, boeken voor volwassenen en audiovisuele materialen lenen zij jaarlijks? Hier vind je de belangrijkste uitkomsten van de Gegevenslevering Wsob over leden, collectie en uitleningen terug.

Tot halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw nam het aantal leden van de openbare bibliotheken in Nederland vrijwel continu toe. In de periode 1996-1998 vond een omslag plaats en daalde het aantal leden. Tussen 2006 en 2012 leek het totaal aantal bibliotheekleden zich te stabiliseren, maar daarna zette een afname in. Het aantal leden is sinds 2011 niet meer boven de 4 miljoen gekomen. Van 2014 tot 2018 lag het aantal bibliotheekleden rond de 3,7 miljoen, waarbij jaarlijks een lichte afname zichtbaar was. In 2019 telden de 145 Nederlandse openbare bibliotheekinstellingen samen circa 3,6 miljoen leden. Eén op de vijf Nederlanders was in 2019 lid van de openbare bibliotheek.

Meer jeugdleden dan volwassen leden

In 2005 waren voor het laatst meer volwassenen dan kinderen en jongeren lid van de bibliotheek. Daarna nam het aantal jeugdleden (tot 18 jaar) gestaag toe, maar sinds 2015 lijkt het gestabiliseerd te zijn rond de 2,3 miljoen. In 2019 bestond circa 63% van het totale ledenbestand uit jeugdleden. Zowel het aantal volwassen leden als het aantal jeugdleden daalde in 2019 licht ten opzichte van 2018 tot circa 1,3 miljoen volwassen leden en 2,3 miljoen jeugdleden. Zeven op de tien kinderen in Nederland waren in 2019 lid van de openbare bibliotheek, tegenover één op de tien volwassenen.

3,6

Miljoen bibliotheekleden

62,9

miljoen bezoeken

24,7

miljoen materialen in de collectie

63,8

miljoen uitleningen

Circa 63 miljoen bezoekers in 2019

Volgens opgave van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) nam het aantal bezoeken aan de bibliotheek tussen 2005 en 2013 vrijwel elk jaar af. In de loop der jaren zijn bij steeds meer bibliotheekvestigingen telpoortjes te vinden die het aantal bezoeken registreren. Sinds 2015 is met deze cijfers en met schattingen voor vestigingen zonder telpoortjes een redelijk betrouwbaar cijfer vast te stellen over het landelijke aantal bezoeken. Het aantal bezoekers fluctueerde tussen 2013 en 2015 enigszins, maar klimt sindsdien weer langzaam op. In de Gegevenslevering Wsob over 2019 werd het totaal aantal bezoeken op circa 63 miljoen geschat.

** Tot 2015 zijn de bezoekersaantallen door de VOB geregistreerd en geanalyseerd; daarna zijn deze aantallen verzameld door de KB als onderdeel van de Gegevenslevering Wsob. In 2017 is de wijze waarop de bezoekersaantallen worden gevalideerd en geïmputeerd voor bibliotheken zonder telpoortjes aangescherpt. Deze aanpak is door de KB doorgevoerd voor de bezoekersaantallen vanaf 2015. Dat veroorzaakt een trendbreuk tussen de gegevens tot en met 2014 en de gegevens van 2015 en later.*

Lichte toename boekencollectie

De gezamenlijke collectie van (fysieke) boeken (23,1 miljoen), muziekcd's (225 duizend), dvd's (755 duizend) en bladmuziek (321 duizend) van alle openbare bibliotheken is in 2019 licht toegenomen, naar circa 24,7 miljoen exemplaren. In 2018 was een lichte afname in de boekencollectie zichtbaar, maar in 2019 is, net als in 2017, sprake van een lichte toename. Dit betreft voornamelijk de boeken voor jeugd en non-fictieboeken voor volwassenen. De toename in de non-fictiecollectie voor volwassenen komt voort uit de herijking van de plusfunctie, waardoor PLUSbibliotheken sinds 2019 ook landelijk kunnen

leveren. De pluscollectie met wetenschappelijke literatuur op hbo+-niveau is daardoor vanaf 2019 onderdeel van de non-fictie collectie voor volwassenen. De omvang van de collectie audiovisuele materialen en bladmuziek is licht gedaald.

Daling aantal uitleningen

Het aantal uitleningen van fysieke materialen loopt sinds 1999 vrij constant terug; dat geldt voor zowel boeken als voor audiovisuele materialen, voor zowel boeken voor volwassenen als boeken voor jeugd en zowel voor fictie als voor non-fictieboeken. In 2019 werden 63,8 miljoen materialen uitgeleend, waarvan 61,1 miljoen fysieke boeken; dit is circa 4% minder dan in het jaar daarvoor.

Meer fictie dan non-fictie

Het aantal uitleningen van jeugdboeken daalde in 2019 licht, tot circa 34 miljoen. Het aantal uitgeleende boeken voor volwassenen nam met 6% af tot circa 27 miljoen. In 2015 werden voor het eerst meer jeugdboeken dan boeken voor volwassenen uitgeleend; deze ontwikkeling zette in 2019 verder door. Verhoudingsgewijs lenen kinderen en volwassenen steeds meer fictie en minder non-fictie: in 2019 was fictie goed voor 81% van alle uitleningen van papieren boeken. De uitleningen van audiovisuele materialen zijn in 2019 terug gelopen tot 2,7 miljoen uitleningen; dat is 17% minder dan het jaar daarvoor. De daling van het aantal uitleningen van cd's werd al voor 2005 ingezet; voor dvd's geldt dat pas sinds 2014. In de afname van dvd-uitleningen is de opkomst van video on demand-diensten van tv- en internetproviders en bedrijven als Netflix, HBO, Amazon en Videoland duidelijk zichtbaar.

Meeste interbibliothecair leenverkeer binnen de provincie

Materialen die niet aanwezig zijn bij een lokale bibliotheek, maar wel elders in Nederland in de collectie, kunnen worden aangevraagd door bibliotheekleden. Deze materialen worden dan geleverd door een bibliotheek binnen de provincie, of als het daar niet is door een bibliotheek elders in het land, of door Muziekweb (met name voor cd's en een kleiner aantal dvd's). Dit wordt aangeduid als interbibliothecair leenverkeer (IBL). In 2019 leverden de bibliotheken bijna 1,6 miljoen materialen aan andere bibliotheken binnen de provincie en verzorgde Muziekweb circa 136 duizend IBL-leveringen. Het IBL betreft slechts een klein deel van het totaal aantal uitleningen van openbare bibliotheken. Van alle 63,8 miljoen uitleningen werd 97% uit de collectie van de eigen bibliotheekorganisatie afgehandeld en 99,9% werd binnen de provincie en met de collectie van Muziekweb afgehandeld. Voor slechts 0,1% van het totaal aantal uitleningen werd gebruikgemaakt van collecties van bibliotheken buiten de provincie. Dit is in lijn met de normen uit het [Gezamenlijk Collectieplan](#) (KB, 2020).

Bronvermelding

- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2020). *[Openbare bibliotheken; leden, collectie, uitleningen vanaf 1900.](#)*
- KB (2020). *[Gezamenlijk collectieplan. Beleidskader collectiebeleid van het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen 2020-2024.](#)*